de Leesjury
iedereenleest.

2026
2027

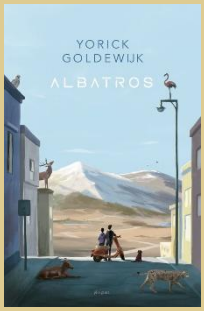

Inspiratie-fiches

www.deleesjury.be

Inspiratiefiche

door Anne-Marie Tassier

Albatros

Auteur: Yorick Goldewijk
Illustrator: Martijn Van der Linden
Uitgever: Ploegsma
Jaar van uitgave: 2025

Over de maker

De Nederlandse schrijver Yorick Goldewijk (21 juli 1979) heeft al een Zilveren Griffel op zak. Dat was in 2022 voor *Films die nergens draaien.* Hij wilde altijd al schrijver én muzikant worden; hij maakt muziek voor films en games, maar schreef zijn eerste kinderboek pas toen hij veertig jaar was: *Billie Plankgas.*

Als hij aan een nieuw boek begint, weet hij nooit meteen voor welke doelgroep of leeftijd het gaat zijn. “Ik schrijf gewoon het verhaal dat ik wil vertellen en daar komen dan iedere keer totaal verschillende boeken van.” Hij weet dus nooit hoe het gaat eindigen!

Korte inhoud

Als Abel op een ochtend wakker wordt, zijn alle mensen om hem heen in dieren veranderd. Zijn moeder is een ree, zijn vader een hond! Komt het door de oorlog? Abel leeft in het Zuiden, zijn land is al jaren in oorlog met het Noorden. Hij haat de noorderlingen, want in een bombardement is een buurmeisje – waar hij stiekem verliefd op was – omgekomen. Er is nóg een overlevende: Kat, een meisje uit het Noorden. Samen proberen ze de weg te vinden naar de zee, naar de haven van Mariposa aan de Vrije Kust. Misschien zijn daar nog gewone mensen. Onderweg leren ze elkaar beter kennen en waarderen. Ze begraven een tijdscapsule op het strand, met boodschappen voor als er ooit, misschien, aliens op aarde landen. Dan ontmoeten ze Ella. Wie ze is blijft onduidelijk: is zij God? De natuur? Het universum? Zij heeft alle mensen in dieren veranderd en de aarde teruggegeven aan de natuur. Abel en Kat zullen twee albatrossen worden. De tijdscapsule wordt heel veel later gevonden door Nos, een alien-meisje dat op schoolreis is naar de aarde …

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken

en verdiepen. Je leest er meer over op https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1 VOOR HET LEZEN

Sta met de juryleden stil bij de cover. Focus op de twee personages (ze zijn alleen, staan voor een lange, zware tocht, toch ook wel intimiderend met die bergen op de achtergrond). Je kan vragen opwerpen over de dieren die je ziet.

→ Wat zie je?
→ Waarom zie je die twee personages en voor de rest enkel dieren?
→ Is dit een realistisch beeld? Of is het nogal raar: een hert boven op het dak?

Als dit een schilderij was dan zou het “surrealistische kunst” zijn. Zoals een schilderij van Salvador Dali of René Magritte met hun droombeelden en onmogelijke combinaties. Toon zeker wat voorbeelden.

→ Heb je al eens een schilderij of illustratie gezien in deze stijl?

Hier kan je het magisch realisme al ter sprake te brengen, als opstap om in het verhaal te duiken.

→ Wat voor boek zou dit zijn? Krijg je zin om het te lezen?

De titel is *Albatros*, dat zijn enorme zeevogels die hun hele leven boven de oceaan doorbrengen.

→ Zie je een verband tussen de titel en de illustratie?
→ Waar zou het verhaal over kunnen gaan?

2 TIJDENS HET LEZEN

Abel en Kat verschillen heel erg van elkaar. Abel leeft in het Zuiden, Kat komt uit het Noorden. Probeer tijdens het lezen wat notities te maken over deze twee personages met volgende vragen in het achterhoofd:

→ Wat zijn de verschillen en gelijkenissen tussen de hoofdpersonages?
→ Hoe ziet Abel Kat in het begin en hoe verandert zijn mening over haar?
→ Op welke momenten komen ze tot het besef dat ze elkaar leuk vinden/toch niet zo verschillend zijn/naar elkaar toegroeien?

3 NA HET LEZEN

De personages en hun evolutie

Abel is een gewone jongen van dertien (p.55) Hij ziet er jong uit voor zijn leeftijd “met zijn roomwitte wangetjes.” (p.90) Hij noemt zichzelf een dromer, een sukkel. Hij slaapt nog met zijn knuffel Carl en hij is een Swiftie. Maar hij is ook een doorzetter en weet zich te redden in zijn eentje. Zijn moeder zegt dat hij mild is, het tegenovergestelde van zwak. (p.55) Er zit een diepe haat in hem, hij kan de noorderlingen niet vergeven (p.92–102) en heeft dus ook een bloedhekel aan Kat. Maar hij ziet ook in dat een oorlog vele kanten heeft. Gaandeweg zal hij Kat begrijpen en gaat hij echt van haar houden.

Kat is 15, een lange, magere puber met een spierwitte huid. “Alles aan haar was zwart.” (p.89) Abel vindt haar net een spin. Haar pikzwarte ogen lijken laserstralen. Ook Kat vindt vergeven moeilijk; ze verloor haar broer Markus in de oorlog tegen de zuiderlingen. Ze is eigenwijs, grof en lijkt altijd woedend. Maar Abel ziet ook hoe zorgzaam ze is voor dieren en ontdekt haar zachte kant.

→ Hoe evolueren de hoofdpersonages doorheen het verhaal?
→ Welke van de personages zou jij willen zijn? Waarom? Of wat herken je van jezelf in één van de twee of beide personages?
→ Heb je je zelf al eens vergist in iemand op basis van de eerste indruk en heeft die persoon je later verrast en op welke manier?

Genre

→ Wat is dit voor soort boek? (meerdere antwoorden mogelijk)
- dystopie: de mensheid houdt op te bestaan, maar in een dystopische roman is de samenleving angstaanjagend en alles is slecht / in dit boek wordt de aarde er wel beter op zonder de mensen en hun oorlogen: “De wereld was niet opgehouden met mooi te zijn. Daar had hij helemaal geen mensen voor nodig.” (p.161));
- fantasy: een verhaal met onwerkelijke gebeurtenissen;
- sciencefiction met de buitenaardse wezens op het einde;
- avonturenboek over twee jongeren die heel verschillend zijn, veel van elkaar leren en op den duur echt van elkaar gaan houden.

Je kan hier terug de link maken met het bespreken van de cover.
→ Welke elementen maken de cover wat surrealistisch of magisch en welke elementen in het verhaal zorgen voor die surrealistische sfeer?
→ Past de cover dan bij het verhaal?

Einde

Majoor Evers, de wasbeer (p.45) vindt het niet zo erg dat de mensheid verdwijnt: "Als dit niet was gebeurd, hadden we onszelf dan niet gewoon toch al de vernieling in geholpen?" Dat vindt Ella ook.

→ Wat is haar oplossing? (“Ik ga toch weer iets nieuws maken.” Ze maakt een nieuwe soort: de diomedi, “veel rustiger, dat vuur van jullie is te gevaarlijk.” p.245)

Abel denkt dat het “nieuwe” saai wordt.

→ Wat denk jij? Is het gelukt? (het diomedi-meisje Nos is wel heel nieuwsgierig en helemaal niet gehoorzaam)

Misschien lijken de diomedi toch wel op mensen, ook al hebben ze vleugels!

Perspectief

→ Wie vertelt het verhaal?
(De schrijver is hier de verteller: hij beschrijft wat hoofdpersoon denkt, voelt en meemaakt. Zoiets wordt de “alwetende verteller” genoemd. Goldewijk schrijft vanuit het standpunt van Abel.)

→ Hoe weet je dan wat Kat voelt en denkt?
(dat doe je via Abel, hij is opmerkzaam: “Het was haast niet te zien, maar toch gebeurde er iets in Kats gezicht” (p.103) We leren Kat kennen door zijn ogen. “... voor de deur met het gat. Ze stond daar roerloos en leek diep in gedachten; (...) Toen, alsof ze zich ergens van lostrok, draaide ze zich met een ruk om.” (p.104))

→ Een paar keer weten we rechtstreeks wat Kat voelt, wanneer? (haar boekje voor Markus (p.171) en de brief voor de Aliens (p.269))

Af en toe komt er nóg een personage opduiken. Iemand waar we maar heel langzaam meer over te weten komen: Ella (p.58, 117, 141, 158, 233)

→ Wie is zij? (ze heeft de wereld gecreëerd: “Heeft u echt alles hier gemaakt? vroeg Kat. Alles wat leeft?” p.243)

Juryleden kunnen praten over het mysterie van het ontstaan van het heelal, de aarde en de mensen die elkaar vernietigen.

→ Hebben jullie daar een oplossing voor? Wat vind je van de oplossing die de schrijver bedacht heeft?

Thema’s

→ Wat zijn de belangrijkste thema’s van dit boek? (oorlog, vriendschap, verdriet en rouwverwerking.)

- Oorlog

→ Hoe kwam de auteur op het idee voor dit boek, denk je? (misschien de oorlogen in Gaza en Oekraïne)

In de recensie van Jaap Leest (https://www.jaapleest.nl/albatros-van-yorick-goldewijk/) staat: “Het boek gaat niet specifiek over Israël en Gaza of Oekraïne en Rusland en tegelijkertijd gaat het er wel over.”

→ Ben je het daarmee eens?

Abel en Kat hebben hun eigen ideeën over de oorlog en allebei, zowel de vriendelijke Abel als de kwaaie Kat, haten ze “de vijand”.

→ Waarom? (ze hebben allebei iemand verloren in een bombardement: Norma en Markus / ze weten niet waarom die oorlog begonnen is, ze horen ieder aan hun kant van de grens andere dingen: “Hij wist dat zijn moeder de noorderlingen veel erger haatte dan hij. Ze was door de oorlog mensen kwijtgeraakt (...) haar vriendin en haar zus.” p.32)

Na de dood van Markus is Kat ook haar gezin kwijt. “Mijn moeder verstarde en werd een robot. Mijn vader ging met al zijn haat de rivier over en heeft zichzelf samen met zoveel mogelijk zuiderlingen opgeblazen.” (p.195))

Deze schrijver is tegen oorlog, dat is wel duidelijk. En gesprekken over oorlog zijn nooit eenvoudig. Zoals de discussie die Abel en Kat hebben over Strusse, het dorp dat door de zuiderlingen verwoest werd. Lees het samen nog eens vanaf pagina 163.

→ Ben je het eens met Kat als ze vindt dat iederéén ermee te maken heeft?

In Strusse ziet Abel in dat een oorlog twee kanten heeft: “... als zuiderling schaamde hij zich tegenover een noorderling. Natuurlijk kon hij zeggen dat noorderlingen ook hun huizen opbliezen, dat er ook honderden onschuldige mensen aan hun kant waren omgekomen. (...) Maar was het daarom geoorloofd?” (p.149)

Ze hoorden roddels, complottheorieën en fake news: “Jullie stelen kinderen. - Jullie zijn hier gekomen en walsten over ons heen.” (p.91)

→ Herken je dat? De juryleden bekijken de fenomenen *fake news* en complottheorieën: kunnen ze voorbeelden geven? Waar kun je ze vinden? Geloof je ze?

- **Vriendschap**

  Abel en Kat zijn elkaars tegenpolen. Hier kan je terugverwijzen naar ‘Tijdens het lezen’.

  → Kun je de verschillen noemen? (hij houdt van Taylor Swift / zij houdt van pigfuck, zij doet alsof ze iedereen haat (p.122) / hij wil contact maken, hij beschermt zelfs een mier omdat het een mens kan zijn geweest. (p.23) en hij begraaft een dode tor (p.154))

  Eerst willen ze niets met elkaar te maken hebben. Het begrip voor elkaar komt langzaam.

  → Wanneer begin je te merken dat Kat niet zo’n harde meid is? (“’Welke was je moeder?’ vroeg Kat toen hij terugkeerde. Abel bespeurde geen sarcasme dit keer.” (p. 107) / eerst noemt ze hem dweil, of marmot, maar op pagina 206 is het “marmotje” / ze gaan van elkaar houden: Kat vindt in Abel een nieuw broertje, hij is misschien wel verliefd (p.198 - 270))

- **Verdriet en rouwverwerking**

  De reactie van Kat is woede en angst om zich weer te hechten aan iemand, om wéér iemand te verliezen. Ze is argwanend en cynisch geworden. Maar ze schrijft ook een boekje voor Markus, dat helpt. Abel probeert positief te blijven, aan leuke dingen te denken (p.153)

Creatieve verwerking

Blij lijstje

Maak zelf eens een lijstje van dingen die je blij maken. Je wordt er vanzelf vrolijk van! Je kan het ook als opdracht meegeven voor de volgende bijeenkomst. Laat de juryleden elke dag drie dingen noteren waar ze blij van werden.

Leeservaring

→ Kijk nog eens naar de cover, wat zie je? Bekijk je die nu anders dan voor het lezen?
→ Hoe voelde je toen je het boek uit had? Had je zo'n einde verwacht? Vond je het een meerwaarde dat het mysterie 'verklaard' werd?
→ Is dit een makkelijk of een moeilijk boek? Waren er stukken die je lastig vond?
→ Is dit een genre dat je graag leest?
→ Welke elementen vond je leuk en welke niet?

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Pappa is een hond / Guus Kuijer (Querido, 1999)
  https://bibliotheek.be/catalogus/guus-kuijer/pappa-een-hond/boek/library-marc-vlacc_2410495?q=Pappa%20is%20een%20hond
- Mistland: De Sobmanwetten / Ludo Enckels (Davidsfonds, 2016)
  https://bibliotheek.be/catalogus/ludo-enckels/mistland/daisy/library-marc-vlacc_10105390?q=Mistland
- Lily - Staal / Tom De Cock (Pelckmans, 2024)
  https://www.boekenzoeker.be/staal-0
- De Hongerspelen / Suzanne Collins (Van Goor, 2012)
  https://www.boekenzoeker.be/de-hongerspelen

Andere boeken van Yorick Goldewijk vind je op Boekenzoeker:
https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Yorick%20Goldewijk.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de maker':

- https://yorickgoldewijk.nl/Over-mij

5 EINDTERMEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende eindtermen:

A-stroom

- Nederlands – 02.04: De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten.
- Nederlands - 02.13: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Burgerschap - 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.

B-stroom

- Nederlands – 02.03: De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.
- Nederlands - 02.12: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Burgerschap - 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.

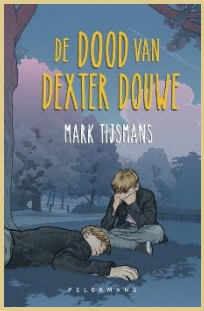

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Anne-Marie Tassier, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Kimi Nguyen

De dood van Dexter Douwe

Auteur: Mark Tijsmans
Uitgever: Pelckmans
Jaar van uitgave: 2025

Over de maker

Mark Tijsmans is een Vlaamse acteur, zanger en auteur. Hij speelde mee in onder andere de televisieseries Thuis en Flikken, maar ook in verschillende toneelstukken en musicals. Ook was hij enkele jaren actief bij Ketnet als wrapper en als (oprichtend) lid van de Ketnetband. In zijn jeugdboekenoeuvre vinden we onder andere *Het Geheim van te veel Torens*, *De Ridders van de Ronde Keukentafel* en de reeksen van *Wiet Waterlanders* en *De bende van Teiresias* terug.

Korte inhoud

Dexter Douwe is 12 als hij doodgeschoten teruggevonden wordt in een park niet ver van zijn huis. We volgen het onderzoek van de politie, luisteren mee tijdens de verhoren en zien hoe Dexters omgeving zijn dood een plaats geeft door de ogen van de geest van Dexter zelf. Zo komen we te weten dat hij eigenlijk niet het beoogde slachtoffer was van de moordaanslag, maar wel zijn beste vriend Bennie. Bennies vader zit verwikkeld in het drugsmilieu. Hij is de baas van enkele sociale woonblokken en werkt nauw samen met een Armeense drugdealer, Armedan Bular. Door een fout gelopen deal kwam hij in de problemen. Over een tijdspanne van 10 dagen ontvouwt het verhaal zich beetje bij beetje. Tussendoor krijgen we via Dexter ook emotionele flitsen naar de toekomst van zijn naasten die zijn dood proberen te verwerken en hoe hun leven er over enkele jaren zal uitzien.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken en verdiepen. Je leest er meer over op https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1 VOOR HET LEZEN

Bestudeer samen de kaft.
- → Als je de titel en de achterflap leest, waarover denk je dat het boek zal gaan?
- → Wat staat volgens jou op de kaft afgebeeld?
- → Denk je dat je dit boek mooi zal vinden? Waarom wel/niet?

Overloop met de lezers de opdracht die ze moeten proberen op te lossen tijdens het lezen.

2 TIJDENS HET LEZEN

Tijdens het lezen kunnen de juryleden deze opdracht in het achterhoofd houden.

— We volgen agenten die de moord proberen op te lossen van Dexter. Maak tijdens het lezen een eigen “onderzoeksbord”. Hou na elk hoofdstuk bij wie je verdenkt. Voeg tijdens het lezen je nieuwe bedenkingen toe aan je onderzoeksbord. Kan jij de moord oplossen?

Probeer ook een antwoord te vinden op volgende vragen:
- → Wie zijn de hoofdpersonages? Wie is je favoriet? Waarom?
- → Wat is het genre van het verhaal?
- → Wat zijn de hoofdthema’s?
- → Welk vertelperspectief wordt er gebruikt doorheen het boek?
- → Wat gebeurt in de schuingedrukte hoofdstukken?
- → Wat vind je van het einde?

3 NA HET LEZEN

Overloop de opdracht die de lezers tijdens het lezen moeten maken en stel extra vragen.

Creatieve verwerking

Onderzoeksbord

Presenteer het onderzoeksbord dat je tijdens het lezen hebt gemaakt.

→ Heb je de moord kunnen oplossen voor het opgelost werd in het boek?
→ Zat je er vaak naast?

Probeer in vijf woorden samen te vatten welk gevoel je had na het lezen van dit boek.

→ Waarom koos je die vijf woorden?
→ Wie zijn de hoofdpersonages?

- Dexter: Hij wordt vermoord teruggevonden in het begin van het boek. Hij probeert te communiceren met zijn familie en met de agenten om zijn moord te proberen op te lossen, maar dat gaat niet. Hij volgt als geest alles mee, en geeft inzicht op wat de toekomst brengt voor bepaalde personages.
- Bennie: Het beoogde slachtoffer van de moord. Hij is een grapjas en is niet bang om een gevecht aan te gaan. Hij groeit op zonder mama in een appartement in een van de sociale woonblokken van zijn vader, Freddie. Hij heeft een moeilijke jeugd vol diefstallen, drugs, oplichterij ...
- Maaike: De agent die Dexters moord probeert op te lossen.
- Harry: De assistent van Maaike. Hij blijkt later ook in de woonblokken opgegroeid te zijn, en is een corrupte agent die stiekem voor een Armeense drugbaron, Armedan Bular, werkt. Hij is de moordenaar van Dexter en van Freddie.
- Freddie: De papa van Bennie. Hij probeerde met vals geld drugs te kopen van Armedan, maar werd hierop betrapt door hem. Om de ruzie bij te leggen sloot hij een deal waarbij hij zijn zoon prostitueerde aan Armedan. Bennie kon op tijd ontsnappen hieraan, maar ontketende hierdoor nog meer woede bij Armedan waardoor die laatste opdracht gaf aan Harry om Freddie te vermoorden.
- Armedan Bular: De drugsbaron. Hij werkt samen met Freddie voor veel zaken en misbruikt regelmatig jongens uit de sociale woonblokken.

→ Wie is je favoriet? Waarom?
→ Wie is je als personage het meest bijgebleven? Waarom?
→ Wat is het genre van het verhaal? (misdaadverhaal)
→ Welke gelijkaardige verhalen ken je? (Geef als tips eventueel “The Lovely Bones” (film/boek waarin de geest van het vermoorde meisje haar rouwende familie gadeslaat) en De Volksjury (podcast over true crime) mee.)
→ Wat zijn de hoofdthema’s? (rouw, misdaad, moord, opgroeien in een misdadige omgeving, geweld, vriendschap ...)
→ Wat weet je van sociale woningen?
→ Ben je zelf geïnteresseerd in true crime? Waarom wel/niet?
→ Bennie geeft aan dat hij de dood van zijn beste vriend veel erger vindt dan de dood van zijn vader. Kan je zijn gevoelens hierin volgen? Waarom wel/niet?
→ We lezen dat Dexters gezin op volledig andere manieren omgaat met de dood van Dexter. Wat vond je ervan om dat te lezen? In welk rouwproces kon je jezelf het best terugvinden? Welk rouwproces vond je helemaal niet logisch of realistisch? Waarom?
→ Welk vertelperspectief wordt er gebruikt doorheen het boek? (Ik-perspectief vanuit het perspectief van Dexter die een alwetende verteller lijkt te zijn. We volgen mee als de geest van Dexter.) Wat vond je van deze keuze? Had je al andere verhalen gelezen met een gelijkaardige verteller? Welke?

→ Wat gebeurt in de schuingedrukte hoofdstukken? (Dexter geeft context over één specifiek personage. Hij vertelt over hoe die zich voelt op dat moment en over hoe hun leven er later uit zal zien, na het boek.)
→ Wat vond je van de schuingedrukte hoofdstukken? Wiens toekomst vond je het ergst om over te leren? Van wie vond je het een fijne toekomst? Waarom?
→ Wat vind je van het einde?
→ Op de laatste pagina verwijst de schrijver naar enkele instanties waar je naar kan bellen of sturen als je met vragen zit of nood hebt aan een gesprek. Kende je die instanties al? Welke andere instanties ken je nog?
→ Was het boek voor jou naar verwachting? Waarom wel/niet?

Brief naar Awel

Schrijf een brief naar Awel vanuit Bennies perspectief. Je mag zelf kiezen op welke leeftijd Bennie is.
→ Schrijft hij voor, tijdens of na het boek?
→ Waarover zou hij het hebben?
→ Welke problemen zou hij aanhalen?

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- De vrouw en zijn hoofd / Benny Lindelauf, Ingrid Godon (ill.) (Querido, 2024)
  https://www.boekenzoeker.be/de-vrouw-en-zijn-hoofd
- Oktober, Oktober / Katya Balen, Angela Harding (ill.), Aleid van Eekelen-Benders (vert.) (Luitingh-Sijthoff, 2026)
  https://www.boekenzoeker.be/oktober-oktober
- Het meisje en de rots / Kristien In-'t-Ven, Martha Verschaffel (ill.) (Lannoo, 2024)
  https://www.boekenzoeker.be/het-meisje-en-de-rots
- Ooit bouwden wij luchtkastelen / Evangeline Agape (Pelckmans, 2022)
  https://www.boekenzoeker.be/ooit-bouwden-wij-luchtkastelen

Andere boeken van Mark Tijsmans vind je op Boekenzoeker:
https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Mark%20Tijsmans.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de maker':

- https://nl.wikipedia.org/wiki/Mark_Tijsmans

5 EINDTERMEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende eindtermen:

A-stroom

- Nederlands - 02.01: De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.
- Nederlands - 02.13: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Lichamelijke en geestelijke gezondheid - 01.02: De leerlingen ontwikkelen gezondheidsvaardigheden in functie van hun fysiek en mentaal welzijn binnen verschillende thema's.
- Burgerschap - 07.03: De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.

B-stroom

- Nederlands - 02.01: De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.
- Nederlands - 02.12: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Lichamelijke en geestelijke gezondheid - 01.02: De leerlingen ontwikkelen gezondheidsvaardigheden in functie van hun fysiek en mentaal welzijn binnen verschillende thema's.
- Burgerschap- 07.03: De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.

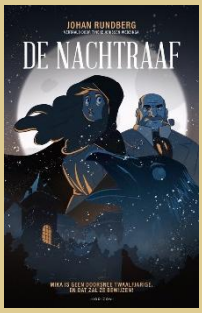

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Kimi Nguyen, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Anne-Marie Tassier

De nachtraaf

Auteur: Johan Rundberg
Vertaler: Tineke Jorissen-Wedzinga
Uitgever: Horizon
Jaar van uitgave: 2025

Over de maker

Johan Rundberg is een prijswinnend kinder- en jeugdboekenauteur. Hij woont en werkt in Stockholm. In 2021 kreeg hij de meest prestigieuze literatuurprijs in Zweden, de August Prijs, in de categorie kinder- en YA-boeken voor *De Nachtraaf*.

Korte inhoud

Mika is 11 jaar en werkt in het weeshuis van Stockholm. Op een nacht klopt een jongen aan de poort met een pasgeboren baby. Aan de politie kan Mika de jongen precies beschrijven en dat trekt de aandacht van inspecteur Valdemar Hoff. Hij wil dat Mika hem helpt bij het onderzoek naar een moordzaak. Het gaat over de John Lind of de 'Nachtraaf' die drie slachtoffers maakte, altijd op dezelfde manier: hij liet ze doodbloeden. Hij werd terechtgesteld, maar nu is er een vierde dode gevonden, ook leeggebloed... Mika en Valdemar Hoff slagen erin alle puzzelstukjes te vinden en een schandaal te onthullen: Ze ontdekken dat weeskinderen geadopteerd werden door mannen die hen in de zeepfabriek lieten werken en mishandelden. Zoals Klara Lind die in de zeepfabriek verongelukt. Ze bloedt dood en haar lijk wordt ergens gedumpt. Haar broer John wreekt haar door de mannen die haar misbruikt hebben op dezelfde manier om te brengen. Hij kan ontsnappen uit de gevangenis en omdat ze een schandaal willen vermijden doen de politiechef en de gevangenisdirecteur alsof hij terechtgesteld is. John kan zich schuilhouden in de riolen; als Mika en Valdemar Hoff hem tenslotte vinden gaat hij zonder verzet mee, terug de gevangenis in. Valdemar geeft Mika een deel van zijn eigen salaris en zal haar zeker nog eens vragen om met hem te werken.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken

en verdiepen. Je leest er meer over op https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1 VOOR HET LEZEN

Lees de achterflap voor en bestudeer samen de illustratie op de cover.

→ Wat staat er op de kaft afgebeeld? Welke sfeer roept de illustratie op? Past dat bij het verhaal?

Zoom even in op de personages die afgebeeld staan.

→ Wat valt je op aan het personage in de achtergrond (politieman Hoffman)? Wat zou dat over hem kunnen zeggen? (hij heeft een pijp in z'n mond -> is een verwijzing naar zijn beroep)

→ Heb je al eens een detectiveverhaal hebben gelezen. Las je dit graag? Wat is er typisch aan een detectiveverhaal? (zo'n detectiveverhaal is meestal opgebouwd als een puzzel en tijdens het lezen ben jij samen met de hoofdpersonen bezig die op te lossen)

→ Ken je populaire detectives? Wat zijn de eigenschappen van een goede detective? (detectives gebruiken een deductiemethode: door scherpe observaties te combineren met logisch redeneren slagen ze erin om de dader te vangen)

→ Er staat: "Mika is geen doorsnee twaalfjarige. En dat zal ze bewijzen." Wat zou dat kunnen betekenen? Laat de juryleden voorspellen hoe Mika politieman Hoffman kan helpen. (Mika heeft een bijzonder scherp observatievermogen en daardoor is ze uiterst geschikt als detective / je leert tijdens het lezen waarom Mika zo'n grote aandacht heeft voor haar omgeving)

2 TIJDENS HET LEZEN

Help juryleden actief te lezen door hen te vragen notities te nemen tijdens het lezen. Geef op voorhand onderstaande opdrachten:

— Nodig juryleden uit om te letten op de evolutie van het hoofdpersonage Mika.
→ Welke verhaalelementen hebben daar invloed op en welke fragmenten tonen die evolutie?

— Laat de juryleden tijdens het lezen op zoek gaan naar voorbeelden van observatie en deductie.

— Laat de juryleden tijdens het lezen voorbeelden van beeldspraak noteren. Bijvoorbeeld: "De (droom)beelden stromen al even snel weg als water uit een kapotte emmer." (p.5)

3 NA HET LEZEN

Overloop de opdrachtjes die de lezers voor tijdens het lezen kregen en stel extra vragen.

De personages

- **Mika**
  Mika is bijna 12 jaar. Ze is opgegroeid in het weeshuis en maakt nu deel uit van het personeel. Ze heeft geen achternaam en dat vindt ze heel erg: "...buiten het weeshuis hebben de meeste mensen twee namen. Alleen dieren hebben er maar één." (p.24), later zal ze ontdekken dat ze Månvind heet (p.138) Ze is zorgzaam en bekommerd om de andere wezen.

  Mika heeft alle eigenschappen van een goede detective.
  → Kun je die opnoemen?
  (ze is slim en ze heeft geleerd goed op te letten, ze is opmerkzaam, heeft oog voor detail: "Ik moét wel voortdurend opmerkzaam zijn anders kan het mijn leven kosten." (p.69) / aandacht hebben voor haar omgeving is voor Mika essentieel om te overleven / deze eigenschap/kwaliteit is dus niet gratuit; de auteur heeft haar niet die eigenschap gegeven omdat hij een detectiveverhaal wilde schrijven en een slim personage nodig had / hij laat deze eigenschap passen in Mika's levensverhaal en creëert zo een 'round character')

  De juryleden kunnen het fragment op pagina 24 voorlezen waarin Mika beschrijft wat ze opgemerkt heeft: "Ik heb hem maar heel even gezien... enz." Daarna kunnen ze zelf proberen zo gedetailleerd mogelijk verslag uit te brengen van iets dat ze zelf meegemaakt hebben.
  → Ben je even opmerkzaam als Mika?

  Evolutie:
  → Verandert Mika? (als weeskind, en dan nog een meisje bovendien, is ze niets, onzichtbaar. (p.121) / op het eind is ze vastbesloten :"Ik ben niet langer wild waarop gejaagd mag worden. Ik ben een jáger." (p.174)

- **Valdemar Hoff**
  De politieman van de afdeling Opsporing, je zou hem nu een detective noemen. De schrijver maakt hem in het begin eigenlijk niet heel aantrekkelijk. Onverzorgde baard, een gezicht vol littekens, handen als kolenschoppen en een neus als een aardappel. (p.35) Hij is kortaf, ongeduldig en misschien daarom niet zo populair bij zijn chefs. (p.80)

  Evolutie:
  → Verandert hij?

  Hij gaat Mika meer en meer waarderen en zal haar in de toekomst zeker weer om hulp vragen. Op het einde van het verhaal verschijnt hij gladgeschoren in de herberg waar Mika werkt.
  → Wat zou dat betekenen?

→ Heeft hij zelf weer wat plezier in het leven?
→ Is zijn gevoel voor eigenwaarde gegroeid?
→ Valdemar heeft een positieve invloed gehad op Mika's leven, maar dit is wellicht ook wederzijds?

- **Amelia**
  De directeur van het weeshuis is streng en kortaf, maar ze heeft een goed hart en verdedigt haar wezen. Ze weet meer over Mika's afkomst maar houdt dat geheim.

- **De Nachtraaf**
  John Lind (of John Almgren) Hij neemt wraak op de moordenaars van zijn zus Klara.

- **Yngve Norlander, Sten Karlin en Augustin Roslund**
  Drie mannen die tientallen wezen adopteerden en lieten werken in de zeepfabriek. Ze zijn vermoord door de Nachtraaf. (p.127)

- **De hoofdcommissaris en de gevangenisdirecteur**
  Corrupte mannen die de ontsnapping van de Nachtraaf geheimhielden om hun reputatie te redden. (p.86)

Genre

- **Whodunit**
  Dit boek heeft de klassieke opbouw van een 'whodunit' (letterlijk vertaald: wie heeft het gedaan?):
  - Er wordt een misdaad gepleegd, meestal een moord.
  - Het is niet duidelijk wie de dader is.
  - Een hoofdpersonage treedt, al dan niet in officiële hoedanigheid, op als detective.
  - De detective verzamelt bewijsmateriaal over de misdaad en het slachtoffer.
  - Meestal ondervraagt de detective zowel de verdachten als de getuigen.
  - De detective lost het mysterie op en wijst de echte dader aan.
  - Meestal wordt deze dader vervolgens gearresteerd of op een andere manier gestraft.

- **Spanningsopbouw**
  Detectiveverhalen zijn, als het goed is, bijna per definitie spannend. Schrijvers hebben een 'trukendoos' tot hun beschikking om spanning in hun verhaal te verwerken.
  → Dit zijn vaak voorkomende manieren om een verhaal spannend te maken; welke herken je in dit boek?
    - bepaalde vragen oproepen (wie heeft de moord gepleegd? / wie is de Zwarte Engel?)
    - het verteltempo versnellen of vertragen (waarbij een snel tempo de adrenaline omhoog stuwt)
    - informatie doseren of achterhouden (waarbij de personages iets hebben meegemaakt dat slechts mondjesmaat bekendgemaakt wordt aan de lezer)
    - een dreiging introduceren (een gevaarlijke situatie die de lezer wel ziet aankomen en het personage niet)
    - plottwists invoegen (waardoor het verhaal plots een hele andere kant opgaat)

- een verrassend einde schrijven (dat de hele verhaallijn op zijn kop zet).

- **De detective en de sidekick**
  Een typisch kenmerk van veel detectiveromans is dat het hoofdpersonage geholpen wordt door een vriend of een collega. Vaak is dat een sidekick die zelf niet tot het politieapparaat behoort. En soms is de officiële detective de sidekick en wordt de hoofdrol vervuld door een niet-officiële detective.

  Andere voorbeelden: TV-serie *The mentalist* (politieteam o.l.v. Theresa Lisbon krijgt de hulp van Patrick Jane; TV-serie *Castle* (Politievrouw Kate Beckett + detectiveschrijver Richard Castle; TV-serie *Grantchester* (hoofpersoon is een dominee van een klein dorpje, die inspecteur Geordie Keating assisteert). In de boeken van Sir Arthur Conan Doyle is het complexer: daar krijgt een privédetective (Sherlock Holmes) hulp van een dokter en voormalig soldaat (Dr. Watson) en zijn ze slimmer dan de politie (Inspecteur Lestrade), die gewoonlijk net op tijd komt om de crimineel te arresteren.

  De detective en de sidekick vullen elkaar aan, door samen alle details en feiten te bekijken vinden ze de oplossing. Soms is die helper niet echt slim, soms juist wel.
  → Hoe is de verhouding tussen Mika en Valdemar Hoff? Is de ene slimmer dan de ander?
  → De relatie tussen Mika en Valdemar Hoff ondergaat een sterke evolutie doorheen het boek. Aanvankelijk toont Valdemar zich als een bullebak, die met zijn autoritair gedrag en dreigementen Mika's hulp opeist. Langzaam leert Mika een andere Valdemar kennen.
    - p.60: "In zeker opzicht doet hij haar denken aan de politieman bij De Kapel, die dreigde haar oren af te snijden. Grote mannen die gewend zijn mensen met hun lijven en hun stemmen angst aan te jagen. (...) Hij is nerveus, denkt ze."
    - Ze wint aan zelfvertrouwen en bijt op een gegeven moment van zich af: p.68-69: "Deze keer kan Mika zich niet inhouden. (...) Hij wil iets gaan zeggen, maar bedenkt zich." Dat is een kantelmoment. Vlak daarna neemt Valdemar het op zijn eigen hardhandige manier voor haar op tegen de cafébaas. Hun relatie wordt gelijkwaardig. (p.77-78): "'Dat zal ik u later vertellen,' antwoordt Mika. 'Maar meneer de agent zegt zelf ook nooit waarom we ergens naartoe gaan. Nu is het uw beurt om op mij te vertrouwen.' Na een korte overweging knikt Valdemar. 'Dat is niet meer dan rechtvaardig.' (p.88): "Dat wij zover gekomen zijn, is grotendeels jouw verdienste."
    - Mika heeft Valdemar nodig (p.120) "Op dat moment ziet Mika de omvang van haar vergissing in. Zonder Valdemar kan ze geen vragen stellen over het onderzoek."
    - De ultieme erkenning van Mika's belang voor het onderzoek en de gelijkwaardigheid van beide detectives vindt plaats op het einde van het boek, wanneer Valdemar haar de helft van zijn loon geeft (p. 173): 'Mijn halve maandsalaris. (...) Eigenlijk zou je meer moeten hebben, maar dit is alles wat ik kan missen. Anders krijgt die gemene kat van mij geen eten.", maar zeker ook door de suggestie van verdere samenwerking (p. 173): "'Mag ik contact met je opnemen als ik ergens anders hulp bij nodig heb?' Mika knikt. 'Natuurlijk.' 'Voor jou geldt hetzelfde,' zegt Valdemar. Je weet me te vinden.'"

- **Rechtvaardigheid**
  Andere 'tropes' (verhaalelementen die vaak voorkomen in een bepaald genre) binnen detectiveverhalen zijn bv. corrupte/incompetente/evil hogere echelons van de politiemacht, terwijl de detective/het hoofdpersonage wel rechtvaardigheid nastreeft. Ook dat vinden we terug in dit verhaal, als blijkt dat de politiechef en de

gevangenisdirecteur de ontsnapping van de Nachtraaf in de doofpot hebben gestopt – maar Mika en Valdemar zullen met Tekla's hulp rechtvaardigheid bewerkstelligen.

- **Observatie en deductie**
  In de introductie hebben de juryleden al gehoord over observatie en deductie.
  → Heb je voorbeelden kunnen vinden van de observaties die Mika maakt die bijdragen tot de oplossing van het mysterie?
    - Baby – luiers – spek: de poepdoos in de gevangenis is plakkerig en glimmend. Valdemar denkt dat het poep is, maar Mika weet dat oude poep zwart wordt. Zij kan het weten want ze wast de luiers in het weeshuis. (p.74) En het glimmen komt omdat de gevangene zichzelf insmeerde met spekvet. Zo kon hij zichzelf tussen de tralies wurmen en ontsnappen. Omdat Mika aan de pasgeboren baby denkt die nog nat en plakkerig was (p.8-86) legt ze het verband met het spek dat de gevangene te eten kreeg. (p.64) En zo weet ze dat de Nachtraaf nog leeft!
    - De Zeepfabriek, de handen van de vrouw die daar samen met Klara werkte (p.117), de littekens van de Nachtraaf (p.110)
    - Ratten zijn een belangrijk puzzelstuk, ze duiken voortdurend op: straatkinderen worden ratten genoemd, ze slapen dicht op elkaar om warm te blijven (p.32). Mika droomt over ratten (p.139), Edvin vertelt dat zijn vader leeft als een rat én een koning (p.114–140),
    - Mika en Hoff kunnen de puzzel niet snel oplossen, "Terwijl ze het eerste biertje oppompt, merkt ze dat er in haar onderbewustzijn iets in beweging is gezet. (...) alleen losse puzzelstukjes die nog niet in elkaar passen." (p.71), Valdemar heeft meer tijd nodig, Mika moet hem op weg te helpen (p.81).

  → Wanneer kon jij de oplossing vinden? Bij Mika gebeurt het op pagina 141, "... ze voelt dat er iets uit haar onderbewustzijn op weg naar boven is."

Hoofdthema's

Moord, armoede, het zware lot van wezen.
→ Kan je vertellen hoe de weeskinderen in het boek behandeld werden?
  - Vaak moesten ze hard werken en werden ze mishandeld, zoals Edvin (p.5) en Klara (p.130).
  - Pleegouders willen geen lelijk kind, tenzij het is om te werken, dan maakt het niet uit." (p.13)

Weeskinderen zijn niets waard (p.68): "Mannen als Norlander, Karlin en Roslund maken kinderen kapot (...) en dumpen ze vervolgens als afval. (p.167)
→ Waaraan merk je hoe arm ze zijn?
  - Niet voldoende melk (p.11), beschimmeld brood (p.75), amper eten: " ...dunne watergruwel, plus een halve snee droog brood met een heel klein stukje gedroogde haring erop." (p.103), luizen (p.55)

Beeldende vergelijkingen

De schrijver gebruikt vaak mooie beeldspraak.
→ Kan je hier voorbeelden van geven?
  - "De (droom)beelden stromen al even snel weg als water uit een kapotte emmer." (p.5)

- “Het naakte lijfje dampt als een versgebakken brood in de kou.” (p.8)
- Rufus “doet denken aan een hond waar niemand eigenlijk voor kan zorgen.” (p.9)
- “... geruchten die zich als een stank door de straten van de stad hadden verspreid.” (p.22)
- “Een lichaam dat doet denken aan ongelukkige circusberen.” (p.35)
- “Een stem die afkomstig lijkt van de bodem van een diepe put.” (p.36)
- ”Het dreigende stenen pand met zijn gesloten ramen buigt zich als het ware over haar heen. (p.76)
- “Een wijdmazige rij tanden.” (p.93)

Humor en horror

Er staan harde dingen in dit boek. Het speelt meer dan honderd jaar geleden en dat waren harde tijden.

→ Kan je voorbeelden geven?

- de Dominee wil de jongen die zich wil warmen in de herberg een trap geven, maar bedenkt zich (p.18) Waarom? Het kind zal toch wel sterven van de kou, nu krijgt hij de schuld niet.
- John Lind wordt ter dood gebracht, hij wordt wél goed behandeld en krijgt spek te eten: “Maar dat was amper uit barmhartigheid. De leiding was bang dat hij anders de tijd tot de terechtstelling niet zou overleven.” (p.64)
- Het lijk in de crypte: “...zijn huid is grauw, zijn handen en voeten zijn opgezwollen enz.” (p.43)
- De mishandelde kinderen zoals Edvin: “Met haar vingertoppen volgt ze de littekens op zijn rug. Van buiten is hij genezen, maar vanbinnen bloedt hij nog steeds.” (p.73)

De juryleden kunnen een gesprek voeren over hoe het nu is. Doodstraf, weeshuizen, sociale steun.

Mika heeft gevoel voor humor!

→ Waarom plaagt Mika de andere weeskinderen en maakt ze (soms wel harde) grapjes?

Voorbeelden op pagina’s 13, 104, 113. “Zodat jullie ergens anders aan denken.” (p.105) Het is haar overlevingsmechanisme.

→ Denk je dat een gevoel voor humor effectief kan helpen in zo’n omstandigheden? Vind je dit realistisch? Waarom wel of waarom niet?

Het einde (of toch niet?)

→ Wat vind je van het einde?

→ De laatste zin is nogal onheilspellend... Hoe voelt dat?

Er zijn nogal wat aanwijzingen dat er een vervolg komt, want er zijn wat losse eindjes.

→ Welke? Zit jij ook met vragen?

→ Wie betaalt het kostgeld voor Mika?

→ Waarom houdt Amelia dat geheim?

→ Waarom laat Amelia niemand Mika adopteren?

→ Wat gebeurt er met baby Nora?

→ Wie is de Zwarte Engel?

→ Zal Waldemar Mika weer vragen hem te helpen met een moordzaak?

In Zweden is al een hele reeks verschenen: De Maanwind mysteries. Als je weet dat Mika's achternaam, Månvind, het Zweedse woord is voor maanwind dan is die laatste vraag al beantwoord. Dus hopelijk komt er snel een Nederlandse vertaling!

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Alleen op de wereld / Hector Malot. Charlotte Dematons (ill.) Gijs Scholten van Aschat (vert.) (Gottmer, 2017)
  https://www.boekenzoeker.be/alleen-op-de-wereld-0
- Futuria / Suzanne Wouda (Ploegsma, 2024)
  https://www.boekenzoeker.be/futuria
- Meisje nummer achttien / Anna Woltz (Leopold, 2010)
  https://www.boekenzoeker.be/meisje-nummer-achttien

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de maker':

- https://www.horizon.be/auteur/2245/johan-rundberg.html

5 EINDTERMEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende eindtermen:

A-stroom

- Nederlands – 02.04: De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten.
- Nederlands – 02.13: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Burgerschap – 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.

B-stroom

- Nederlands – 02.03: De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.
- Nederlands - 02.12: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Burgerschap - 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.

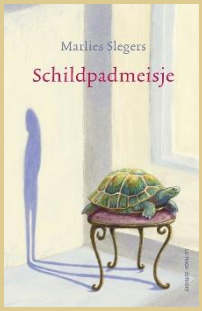

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Anne-Marie Tassier, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Kimi Nguyen

Schildpadmeisje

Auteur: Marlies Slegers
Uitgever: Luitingh-Sijthoff
Jaar van uitgave: 2025

Over de maker

Marlies Slegers is naast auteur voor kinderen en jongeren ook schrijfcoach en vertaler. Ze spendeerde een deel van haar kindertijd in Indonesië voor ze op haar zeventiende terugkeerde naar Nederland. In Indonesië had ze ook even een krokodil als huisdier. Voor jongeren schrijft ze vaak realistische boeken met actuele problematiek. Die schrijft ze in verschillende diktes en worden vaak ook uitgegeven als luisterboeken of in dyslexie-uitgave om een zo breed mogelijk publiek te bereiken. Onder haar vertalingen valt onder andere de reeks *De stomste week ooit* van Eva Amores en Matt Cosgrove.

Korte inhoud

Vis is een meisje dat opgroeit in een gezin van drie, zijzelf, haar mama en haar kleine zus Sami. Thuis gaat het vaak mis. Sinds de scheiding van haar ouders is haar mama steeds meer gaan drinken. Als ze dronken is, wordt ze verbaal en fysiek gewelddadig tegenover Vis. Vis probeert Sami zoveel mogelijk af te schermen hiervan. Als toevluchtsoord trekt Vis zich regelmatig terug in een verlaten caravan die ze ooit gevonden had in het bos niet ver van haar huis. Die heeft ze volledig ingericht en gebruikt ze als schrijfplek want Vis wil graag een bekende schrijver worden. Op een dag vindt Vis een schildpad die met haar kan praten. Ze neemt hem mee naar huis en noemt hem Simon. Kort daarna maakt ze kennis met haar nieuwe buurjongen Sid. Die luistert naar coole muziek en heeft een alternatieve kledingstijl. Met Sid en Simon aan haar zij, vindt Vis de moed om weg te lopen van huis na de zoveelste misgelopen dronken bui van haar mama. Ze gaat met Sid mee naar Parijs, waar hij met zijn band zou optreden. Daar woont haar vader die ze wanhopig probeert te bereiken. Natuurlijk vindt ze hem niet in het grote Parijs zonder adres, en uiteindelijk moet ze terug naar huis. Berit, de mama van Sid, komt haar halen nadat de mama van Vis opgenomen moest worden in het ziekenhuis door overmatig alcoholgebruik. Op het einde vertelt Vis in de auto tegen Berit voor het eerst openlijk over wat er thuis gaande is. In het ziekenhuis heeft ze een openhartig gesprek met haar mama. Vis heeft de moed gevonden om moeilijke gesprekken aan te gaan en om voor haarzelf op te komen.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken en verdiepen. Je leest er meer over op https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1 VOOR HET LEZEN

Bestudeer samen de kaft.

→ Als je de titel en de achterflap leest, waarover denk je dat het boek zal gaan?
→ Wat staat volgens jou op de kaft afgebeeld?
→ Valt je iets op aan de schaduw van de schildpad?
→ Denk je dat je dit boek mooi zal vinden? Waarom wel/niet?

Overloop met de lezers de opdracht die ze moeten proberen op te lossen tijdens het lezen.

2 TIJDENS HET LEZEN

Tijdens het boek zijn er veel Google searches tussendoor. Noteer wat jij hebt moeten opzoeken tijdens het lezen.

→ Heb je veel moeten opzoeken?
→ Vond je dat fijn of niet? Waarom?

Probeer een antwoord te vinden op volgende vragen:

- Wie zijn de hoofdpersonages?
- Wie is je als personage het meest bijgebleven? Waarom?
- Wat is het genre van het verhaal?
- Wat zijn de hoofdthema's?
- Welk vertelperspectief wordt er gebruikt doorheen het boek?
- Wat vind je van het einde?

3 NA HET LEZEN

Overloop de opdracht die de lezers tijdens het lezen moeten maken en stel extra vragen.

Probeer in vijf woorden samen te vatten welk gevoel je had na het lezen van dit boek.

→ Waarom koos je die vijf woorden?

→ Wat vond je van de keuze van de auteur om Vis een schildpad te laten vinden waarmee ze kan praten?

→ Tijdens het boek zijn er veel Google searches tussendoor. Heb je veel moeten opzoeken tussendoor? Wat dan? Vond je dat fijn of niet? Waarom?

Personages

→ Wie zijn de hoofdpersonages?

- Elvis/Vis/Levi: Ze is het oudste kind thuis met één jonger zusje, Sami. Haar ouders zijn gescheiden en ze woont met haar zus bij haar mama. Haar papa is verhuisd naar Parijs en sindsdien heeft ze niets meer van hem gehoord. Ze is zeer gesloten en heeft geen zelfvertrouwen, mede door de tirades van haar mama die ze in dronken buien naar haar dochter schreeuwt. Ze moet vaak voor haar mama zorgen 's nachts als ze dronken is. Om dat te ontvluchten schuilt ze overdag soms in haar caravan in het bos. Die heeft ze daar ooit gevonden en is voor haar een veilige plek. Later ontdekt ze dat buurman Joop die caravan daar had gelaten voor haar. Dankzij de gevonden schildpad Simon en haar nieuwe buurjongen Sid, kan ze uiteindelijk toch uit haar schulp kruipen en krijgt ze meer en meer zelfvertrouwen. Ze loopt na een gewelddadige dronken bui van haar mama weg naar Parijs op zoek naar haar papa. Als ze terugkeert, is haar mama in het ziekenhuis opgenomen. Daar kaart ze openlijk de pijn aan die haar mama haar doet.
- De mama van Vis: Sinds de scheiding met haar man drinkt ze nog meer dan anders. Ze scheldt dan Vis uit, en slaat haar ook soms. Ze heeft ooit eens gedreigd Sami en Vis te doden met slaappillen en dan zelfmoord te plegen als wraak op haar man omdat hij hen verlaten heeft. Ze heeft altijd wel spijt, maar raakt niet af van haar verslaving. Uiteindelijk wordt ze opgenomen in het ziekenhuis.
- Simon: De schildpad van Vis. Hij wordt door haar gevonden in het begin van het boek en is haar steun en toeverlaat. In het boek kan hij praten met Vis.
- Sydney/Sid: De nieuwe buurjongen van Vis. Hij kleedt zich alternatief en luistert ook naar alternatieve muziek. Hij speelt in een band en met zijn band zou hij deze zomer optreden in Parijs. Hij raakt goed bevriend met Vis en neemt haar mee naar Parijs als hij hoort wat er thuis gaande is om samen op zoek te gaan naar haar vader.
- Joop: De buurman van Vis. Hij is ernstig ziek en heeft veel dieren. Vis komt vaak bij hem op bezoek. Hij probeert een veilige plek te zijn voor haar omdat hij weet wat er thuis gebeurt, maar niet goed weet wat hij kan doen.
- Chiara: De beste vriendin van Vis. Ze weet dat er dingen gaande zijn thuis, maar weet niet wat en hoe serieus het is. Vis neemt haar op het einde van het boek ook in vertrouwen.

→ Joop heeft een speciale vraag voor Vis in het geval hij zou sterven of niet meer thuiskomt. Wat moest ze doen? (Ze moet zijn vogels vrijlaten en palingen vermoorden.) Wat vind je van die vraag?

→ Vis loopt weg naar Parijs. Wat vind je van die beslissing? Wat zou jij anders gedaan hebben in haar plaats?
→ Op het einde lezen we dat ze bang is ooit zoals haar mama te eindigen. Haar mama zegt haar dan net op dat moment dat ze heel erg van elkaar verschillen. Op welke manieren merk je dat Vis haar eigen persoon is en niet is zoals haar mama? (Haar mama zegt zelf dat Vis veel sterker is dan zij. Vis heeft haar eigen hobby's en haar eigen interesses. Ze maakt ook haar eigen keuzes zoals een caravan inrichten, een schildpad houden, vluchten naar Parijs ...)
→ Wie is je als personage het meest bijgebleven? Waarom?
→ In welk personage herken je jezelf het meest? Waarom?
→ Welk personage had je liever wat meer uitgewerkt gezien? Waarom?
→ Waarom zou de auteur ervoor gekozen hebben om niet iedereen even hard uit te werken?

Genre

→ Wat is het genre van het verhaal? (Realistische probleemroman.)
→ Welke gelijkaardige verhalen ken je? (Geef als tip eventueel *Ginny & Georgia* (serie over een moeilijke relatie tussen mama en dochter) mee.)
→ Heb je graag verhalen van dat genre? Waarom wel/niet?

Thema's

→ Wat zijn de hoofdthema's? (vriendschap, familie, zelfvertrouwen opbouwen, alcoholisme, verbaal en fysiek geweld ...)
→ Naar het einde toe laat Chiara vallen dat de hele wijk wist van het drankprobleem van de mama van Vis. Vis vraagt zich af waarom niemand in haar omgeving vroeger ingreep. Waarom zou niemand eerder ingegrepen hebben?

Perspectief

→ Welk vertelperspectief wordt er gebruikt doorheen het boek? Wat voor effect heeft dat? (Ik-verteller door de ogen van Vis. We volgen het verhaal echt vanuit haar standpunt en weten wat er in haar hoofd omgaat. Alle onzekerheden, woede, vreugde... die zij voelt, voelen wij als lezer ook. Het is ook pas als ze genoeg zelfvertrouwen heeft om over al haar problemen te praten dat wij als lezer een volledig beeld krijgen van hoe erg het eraan toe gaat thuis.)
→ Had je liever een ander vertelperspectief gehad? Waarom wel/niet?

Einde en terugblik

→ Wat vind je van het einde?
→ In het nawoord verwijst de schrijver naar enkele instanties waar je naar kan bellen of sturen als je met vragen zit of nood hebt aan hulp. Kende je die instanties al? Welke andere instanties ken je nog?
→ Was het boek voor jou naar verwachting? Waarom wel/niet?

Creatieve verwerking

Een ander dier

Vis heeft Simon geadopteerd, een schildpad waar ze regelmatig mee praat. Ze vindt veel steun in haar gevonden huisdier. Op veel manieren lijkt Vis op een schildpad.

→ Welke? (Ze is zeer voorzichtig en teruggetrokken. Alles wat ze doet of zegt is beredeneerd.)

Kies een ander personage uit het boek. Welk dier zou bij hen passen? Waarom? Welke vragen zouden zij stellen aan hun dier? Welke raad zou hun dier aan hen geven?

Print een foto uit van het dier en schrijf de vragen en antwoorden erbij van het personage. Laat de anderen raden welk personage je in het hoofd had tijdens het maken van deze opdracht.

Welk dier zou je voor jezelf uitkiezen? Waarom?

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Vis / Will Kranendonk, Irene Schiphorst (ill.) (Menlu, 2023) - graphic novel over eenzaamheid en de isolerende gevolgen van kindermishandeling
  https://www.boekenzoeker.be/vis
- Fanny Cloutier, of Het jaar waarin ik bijna mijn puberteit verpestte / Stéphanie Lapointe, Marianne Ferrer (ill.), Debby Nieberg (vert.) (Salto, 2025) - boek over ouder worden in een gezin met één ouder
  https://www.boekenzoeker.be/fanny-cloutier-het-jaar-waarin-ik-bijna-mijn-puberteit-verpestte
- Ghost: rent of vlucht hij voor zijn leven? / Jason Reynolds, Maria Postema (vert.) (Condor, 2022) - boek over leven met de gevolgen van een ouder met een alcoholprobleem
  https://www.boekenzoeker.be/ghost-rent-vlucht-hij-voor-zijn-leven
- Wij, ik en jij : warme gedichten over bijzondere thuissituaties / Elyne Anthonissen (Clavis, 2025) - gedichtenbundel over thuissituaties die afwijken van de norm
  https://www.boekenzoeker.be/wij-ik-en-jij-warme-gedichten-over-bijzondere-thuissituaties

Andere boeken van Marlies Slegers vind je op Boekenzoeker:
https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Marlies%20Slegers.

Volgende bronnen werden gebruikt bij ‘Over de maker’:

- https://marliesslegers4.wordpress.com/

5 EINDTERMEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende eindtermen:

A-stroom

- Nederlands - 02.01: De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.
- Nederlands - 02.13: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Lichamelijke en geestelijke gezondheid - 01.02: De leerlingen ontwikkelen gezondheidsvaardigheden in functie van hun fysiek en mentaal welzijn binnen verschillende thema's.
- Burgerschap - 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.

B-stroom

- Nederlands - 02.01: De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.
- Nederlands - 02.12: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Lichamelijke en geestelijke gezondheid - 01.02: De leerlingen ontwikkelen gezondheidsvaardigheden in functie van hun fysiek en mentaal welzijn binnen verschillende thema's.
- Burgerschap - 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Kimi Nguyen, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Kimi Nguyen

de Leesjury 2026 2027
iedereenleest.

Tweelingbloed

Auteur: Hannelore Bedert
Uitgever: Lannoo
Jaar van uitgave: 2025

Over de maker

Hannelore Bedert is een Belgische schrijver. Daarnaast is ze ook bekend als columniste en als singer-songwriter. Ze werkte samen met WWF om het kinderproject *Radio Oorwoud* op te richten. Eerder bracht ze al een roman, een novelle en een gebundelde uitgave van haar columns uit. *Tweelingbloed* is haar eerste boek in de young adult-trilogie *De Helletorens*.

Korte inhoud

Tweelingbloed is een verhaal dat zich afspeelt in een dystopische wereld. Mensen wonen in twee gigantische torens onder controle van de angstaanjagende Helleherders en zijn ingedeeld volgens een rangensysteem. Hoe lager je woont, hoe beter je het hebt. Lexa woont in het midden van de toren in Rang 5. Zij en haar beste vriend Mico worden gelijktijdig opgeroepen voor het Keuzemoment. Tijdens dat moment krijgt elke minderjarige de kans van Rang te veranderen. Lexa en Mico zouden beiden naar een lagere rang gaan, op zoek naar een geneesmiddel voor Lexa's vader die in de vroege stadia zit van de Ziekte, een terminale aandoening. Tijdens het Keuzemoment worden Lexa en Mico toch onverwachts uiteen getrokken. Wanneer ze alleen eindigt in haar nieuwe Rang, moet Lexa leren navigeren door de geheimen en leugens waarop haar hele leven gebaseerd is. Ze leert gaandeweg wie ze kan vertrouwen, hoe haar buikgevoel er ook naast kan zitten en hoe belangrijk haar rol is in het bereiken van een oplossing voor de Ziekte. Het boek zit vol spanning en avontuur, en behandelt thema's als vriendschap, ongelijkheid en verzet.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken

en verdiepen. Je leest er meer over op https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1 VOOR HET LEZEN

Bestudeer samen de kaft.

→ Als je de titel en de achterflap leest, waarover denk je dat het boek zal gaan?
→ Wat is een sneebedrukking? (De bedrukking op de sneekant van het papier.)
→ Wat vind je van de sneebedrukking van dit boek?
→ Denk je dat je dit boek mooi zal vinden? Waarom wel/niet?

Maak woordenwolken over volgende termen om de parate kennis van de lezers op voorhand te activeren:

- aangeboren privilege,
- discriminatie,
- identiteit,
- verzet.

Overloop met de lezers de opdracht die ze moeten proberen op te lossen tijdens het lezen.

2 TIJDENS HET LEZEN

Lexa moet veel moeilijke keuzes maken. Schrijf op wanneer ze een keuze maakt waar je achter staat. Schrijf op wanneer ze een keuze maakt waar je niet achter staat. Leg voor beide situaties uit waarom.

Probeer een antwoord te vinden op volgende vragen:

→ Wie zijn de hoofdpersonages? Wie is je favoriet? Waarom?
→ Wat is het genre van het verhaal?
→ Wat zijn de hoofdthema's?
→ Op welke manieren merk je dat de mensen onderdrukt worden door de Helleherders?
→ Welk vertelperspectief wordt er gebruikt doorheen het boek?
→ Wat vind je van het einde?

3 NA HET LEZEN

Bekijk met de lezers de woordenwolken die je op voorhand had gemaakt. Vul de wolken aan met nieuwe inzichten.

→ Wat voor nieuws heb jij bijgeleerd over deze concepten?

De plaats waar je geboren bent heeft ook in onze wereld een extreem grote invloed op hoe goed je het hebt in je leven. Dat noemen we aangeboren privilege. Daar kan je niets aan doen, maar je kan je er wel bewust van zijn.

→ Op welke manieren ben je je daar nu al bewust van?

Overloop de opdracht die de lezers tijdens het lezen moesten maken en stel extra vragen.

Probeer in vijf woorden samen te vatten welk gevoel je had na het lezen van dit boek.

→ Waarom koos je die vijf woorden?
→ Welke keuzes van Lexa vond je goed? Welke niet? Waarom?
→ Wie zijn de hoofdpersonages? (Lexa, Mico, Salma, Dago, de Helleherders)
→ Wie is je favoriet? Waarom?
→ Wat vind je van Lexa's zoektocht naar de waarheid? Voel je soms ook een gevoel van verraad als je erachter komt dat volwassenen dingen geheimhouden of liegen om je te beschermen?
→ Hoe is Lexa doorheen het verhaal veranderd? Wat bracht die veranderingen teweeg? (Doorheen het verhaal wordt Lexa steeds wantrouwiger. Eerst voelt ze al een steek van verraad als Mico plots naar Rang 9 kiest te gaan in plaats van naar dezelfde rang als zij. Daarna wordt het alleen maar erger als ze in haar nieuwe rang net té goed ontvangen wordt in vergelijking met hoe anderen behandeld worden. Dat wekt argwaan op bij haar. Ze stelt van alles in vraag en begint echt te beseffen hoe weinig ze eigenlijk weet over hun wereld. Zelfs op het einde als ze "bevrijd" zijn, blijkt ze nog een slaaf te zijn van het systeem door haar en Mico's helende eigenschappen. Ook dat wekt bij haar vragen op over hun rol in de nieuwe maatschappij.)
→ Wie zijn volgens jou de "helleherders" (mensen die anderen onderdrukken) in onze maatschappij?
→ Wat is het genre van het verhaal? (Dystopische fantasy.)
→ Welke gelijkaardige verhalen ken je?
→ Wat zijn de hoofdthema's? (Verzet, vrijheid, zoektocht naar de waarheid en identiteit, vriendschap, vertrouwen ...)
→ Vond jij dat de thema's voldoende diep aan bod zijn gekomen? Op welke manier had jij het misschien anders gedaan? Waarom?
→ Op welke manieren merk je dat de mensen onderdrukt worden door de Helleherders? (Er is een continue dreiging van geweld als ze niet gehoorzamen. Als ze in opstand komen, zijn er meteen gevolgen. Ze worden koest gehouden met een vloeistof die hun herinneringen wist. Ze worden verplicht opgedeeld in rangen waar ze dwangarbeid moeten verrichten.)
→ Welk vertelperspectief wordt er gebruikt doorheen het boek? Wat voor effect heeft dat? Waarom is het verhaal in dit perspectief denk je? (We volgen Lexa als ik-verteller. We kunnen dus enkel haar gedachtegang volgen en zitten continu mee in haar wantrouwig discours. We twijfelen mee met haar: wat is echt, wat niet? Dit zorgt

ervoor dat we helemaal meeleven met haar en ook niet weten wat de echte intenties zijn van de anderen.)

→ Wat vond je van de keuze van dit perspectief?

→ Wat vind je van het einde? Ga je het vervolg ook lezen? Waarom wel of niet? Voor welke vragen zou je graag nog een antwoord vinden in het vervolg?

→ Was het boek voor jou naar verwachting? Waarom wel/niet?

Creatieve verwerking

1. Bedenk een vervolg voor het verhaal. Wat gebeurt er nu nog met Lexa? Vertel elk om de beurt een zin, of schrijf elk apart een korte samenvatting uit over wat je denkt dat er nu zal gebeuren.
2. Maak een protestcollage. Waarvoor zou jij in opstand komen?
    a. Kies een onderwerp uit onze wereld waar jij iets over te vertellen hebt.
    b. Maak een collage over het onderwerp en bedenk slogans die je tijdens een protest zou gebruiken. Waarom koos je dit onderwerp? Waar in onze maatschappij merk je dat er al verzet is hiertegen? Vind je dat er al genoeg gedaan wordt?
    c. Presenteer jouw collage aan de anderen.

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Niemandsjongen / Katherine Marsh, Jasper Mutsaers (vert.) (Luitingh-Sijthoff, 2018) https://www.boekenzoeker.be/niemandsjongen
- Waarom de wereld niet eerlijk is / Yuval Noah Harari, Ricard Zaplana Ruiz (ill.), Inge Pieters (vert.) (Leopold & Ploegsma, 2023) https://www.boekenzoeker.be/waarom-de-wereld-niet-eerlijk
- Beesten / Ingvild Bjerkeland, Kim Liebrand (vert.) (Volt, 2025) https://www.boekenzoeker.be/beesten
- De jaarling / Lorena Veldhuijzen (Clavis, 2025) https://www.boekenzoeker.be/de-jaarling
- Dit is een dictatuur / Equipo Plantel, Mikel Casal (ill.), Helena Overkleeft (vert.) (Boycott, 2024) https://www.boekenzoeker.be/dit-een-dictatuur

Andere boeken van Hannelore Bedert vind je op Boekenzoeker: https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Hannelore%20Bedert.

Volgende bronnen werden gebruikt bij ‘Over de maker’:

- https://www.hannelorebedert.be/wie

5 EINDTERMEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende eindtermen:

A-stroom

- Nederlands - 02.01: De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.
- Nederlands - 02.13: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Burgerschap - 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.

B-stroom

- Nederlands - 02.01: De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.
- Nederlands - 02.12: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Burgerschap - 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.

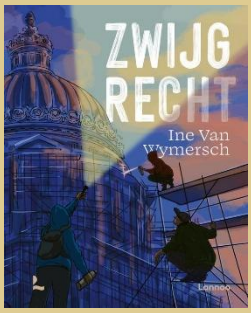

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Kimi Nguyen, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Anne-Marie Tassier

Zwijgrecht

Auteurs: Ine van Wymersch en Fiene van den Abeele
Illustrator: Delphine Frantzen
Uitgever: Lannoo
Jaar van uitgave: 2025

Over de makers

De vader van Ine van Wymersch was korpschef van de politiezone Brussel, misschien wilde ze daarom ook in die wereld werken. Ze studeerde rechten aan de KU Leuven en werd advocaat. Ze werkte onder andere als juridisch adviseur bij de lokale politie van Brussel. Ze was jeugdmagistraat bij het Openbaar Ministerie en woordvoerster voor de slachtoffers van de aanslagen op de luchthaven van Zaventem en in de metro van Brussel.

In 2019 werd ze de jongste procureur des Konings van België en in 2023 nationaal drugscommissaris. Ze coördineert het beleid rond de bestrijding van drugscriminaliteit in het land en komt dus voortdurend in het nieuws. Maar ze schrijft ook boeken! Ze heeft zelf vier kinderen (waaronder een tweeling) en ze merkte dat heel veel jongeren amper iets weten over justitie en recht. Daarom is er nu dit boek: *Zwijgrecht*. Ze schreef het samen met Fiene van den Abeele, die zorgde voor de verklaringen van al die juridische termen.

Korte inhoud

Laura woont bij haar moeder na de scheiding van haar ouders. Nu wil haar vader via de familierechter het contact herstellen. Laura wil dat wel, maar is bang voor de reactie van haar moeder. Ze raakt aan de praat met Sid, een jonge politieagent. Hij laat haar het gerechtsgebouw zien en ze noemt hem “de man met de duizend sleutels” omdat hij alle geheime deuren kent. Hij legt uit hoe het rechtssysteem werkt en laat haar stiekem meeluisteren bij het gesprek van haar ouders met de rechter. Zo ze ziet ze ook hoe een buitenlandse man, Pablo Dos Santos, voorgeleid wordt. Hij is op de luchthaven betrapt met een koffer vol drugs. Laura vindt hem een crimineel maar heeft ook wel medelijden. Sid vertelt haar hoe zijn eigen ouders er nooit voor hem waren, ook niet toen hij in de jeugdgevangenis terecht kwam. De dood van het meisje Girl, een slachtoffer van een loverboy, brengt hem tot bezinning. Laura zal Sid af en toe nog eens opzoeken. Pablo is vrijgesproken, in de koffer zat geen cocaïne maar poedersuiker! Zo testen drugscriminelen hun koeriers of ze wel betrouwbaar zijn. Sid bezorgt hem een baantje als afwasser in het café van zijn vriend Max; zo kan hij zijn vliegticket naar huis verdienen. En Laura ziet nu haar vader geregeld en heeft er vrede mee dat haar ouders nooit meer bij elkaar zullen komen.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties.

Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken en verdiepen. Je leest er meer over op https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1 VOOR HET LEZEN

Bekijk samen met de juryleden de cover en blader al eens door het boek.

→ Maakt de cover je nieuwsgierig? Wat voor soort boek is dit? Een spannend avontuur?

→ Wat vind je van de illustraties? In welke stijl zijn ze getekend? Zijn ze realistisch? Als in een stripverhaal? Als cartoons? Passen ze bij het thema? Geven de illustraties je zin om te beginnen lezen?

Laat de juryleden nadenken over de titel.

→ Waar slaat de titel *Zwijgrecht* op?

De werking van de rechtsstaat staat centraal in dit verhaal. Daarom behandelt het boek realistische, maar moeilijke onderwerpen zoals drugssmokkel, echtscheiding en seksueel misbruik. Bespreek op voorhand met de juryleden dat de auteur de realiteit van justitie niet schuwt en dat dit voor sommige lezers gevoeliger kan liggen dan voor anderen.

→ Zou je uit jezelf een boek over justitie kiezen? Wat verwacht je ervan?

Voor de lastige passages over een tienerpooier werkte de auteur samen met ChildFocus.

→ Waarom is het belangrijk dat een boek moeilijke en maatschappelijke thema's bespreekbaar maakt? En waarom zou je als auteur samenwerken met een organisatie als ChildFocus?

Childfocus schreef voor het platform WAT WAT een artikel over tienerpooiers: https://www.watwat.be/seks/seks-en-grenzen/wat-een-tienerpooier.

2 TIJDENS HET LEZEN

— Nodig juryleden uit om op zoek te gaan naar de factor die alle personages verbindt
— Laat juryleden bijhouden in welke omstandigheden de verschillende personages opgroeien of leven

3 NA HET LEZEN

Het boek is uit, maar ga nu eens terug naar het begin, naar het gedicht *Hoorrecht* op pagina 4. Een van de juryleden kan het misschien hardop voorlezen.

→ Heb je 't meteen gelezen en begreep je het? En nu? Waar gaat het over? (Ruzie, volwassenen, onzichtbaar zijn ...)
→ Wat heeft dit gedicht met het boek te maken? (de vechtscheiding - ouders die geen rekening houden met kinderen – verlangen naar vroeger ...)
→ Gaat het gedicht dan alleen over Laura? (Sid verlangt naar een knuffel van zijn moeder, steun van zijn vader, maar krijgt dat niet. (p.143-144) De jongeren in het boek worden vaak niet gehoord en dus niet geholpen.)

Cover en illustraties

→ Wat denk je van de omslag nu je het boek uit hebt? Het is een illustratie van een enkel fragment: Girl die graffiti spuit op de koepel van het gerechtsgebouw.
→ Zou jij een andere cover bedenken? (Iets met Laura, of met Vrouwe Justitia, of Laura en Sid buiten op het bankje?)
→ Passen de illustraties en de stijl waarin ze getekend zijn bij het verhaal?

Titel

→ Waar slaat de titel Zwijgrecht op?

In de wet staat dat je het recht hebt om te zwijgen als je aangehouden wordt (p.86). Je kunt niet verplicht worden mee te werken aan je veroordeling.

→ Is dat de enige reden waarom voor die titel gekozen is?

Zwijgen, je mond houden, niks zeggen is als een rode draad doorheen het hele boek. Alle personages zwijgen wel ergens over. Kun je voorbeelden geven?

- Zo wil Laura niet zeggen dat ze haar vader mist; of wat ze met de familierechter bespreekt.

→ Waarom? (Ze wordt er verdrietig van. (p.8) Ze is die hele scheiding zó beu! (p.17) Ze wil haar moeder niet boos maken. (p.15)

- Pablo zegt zijn vrouw niet dat hij drugs gaat smokkelen. (p.65) Hij wil ook niet dat iemand het te weten komt. “Ik nam me voor om er na mijn terugkeer geen woord meer over te zeggen.” (p.70)
- De jongeren uit de Marollen zwijgen hardnekkig als ze aangehouden worden; ze kunnen niet gedwongen worden om te bekennen, dat weet Girl maar al te goed: “Zwijgen, altijd blijven zwijgen, sukkel.” (p.122)
- Voor de jeugdbendes van de Marollen is zwijgen ook een erecode: je verklikt je vrienden niet. “...je beste vrienden verraden, ik moest er niet aan denken” (p.142) Max noemt het “omerta” maar is dat hetzelfde als wat Sammy ermee bedoelt op pagina 174? (Criminelen als Sammy bedoelen dan dat je zwijg*plicht* hebt. Net zoals bij de Maffia. (p.127) je kunt dat bekopen met je leven!)

De personages en hun evolutie

→ Wat komt er van hen terecht? Veranderen ze? Kunnen ze hun leven een andere wending geven? Met wie voel jij het meest mee?

Laura Vermeersch woont bij haar moeder na de vechtscheiding van haar ouders. Haar vader wil via de familierechter het contact herstellen. Ze mist hem maar wil haar moeder niet teleurstellen. Door de verhalen van Sid krijgt ze inzicht in de manier waarop het gerecht in België werkt. In het begin is ze boos en heeft ze geen zin in “al het gedoe”; later begrijpt ze beter hoe het leven in elkaar zit. “Ik heb tenminste ouders die voor me vechten, elk op hun eigen manier.” (p.106). Ze kunnen hun boosheid en verdriet opzijzetten in het belang van hun kind.

Sid (Sideron Lacour) – De jonge agent die Laura rondleidt in het Justitiepaleis. Hij groeide op in armoede en zat bij jeugdbendes. Ooit zat hij in de jeugdgevangenis maar hij kon zich herpakken en kreeg een tweede kans. Nu is hij politieagent en helpt hij mensen zoals Pablo.

Pablo dos Santos, de man uit Cuba die terecht staat voor drugsmokkel. Zijn vrouw en hij werken keihard maar kunnen hun kinderen amper te eten geven. Met de hulp van Sid kan zijn zijn terugvlucht verdienen.

Girl (Sofia Mercier) – haar ouders zijn spoorloos, ze woont soms bij een tante. Ze is stoer, bitchy, en altijd op zoek naar iemand die haar een beter leven kan geven. Zoals Sammy, de “loverboy” die haar misbruikt. Girl komt nooit uit de ellende, ze vertrouwt niemand meer. Ze sterft in een auto-ongeluk.

Max (Maxime Smets) – de oudste en de sterkste, “hij weet altijd raad” Max wil eigenlijk nooit meedoen als zijn vrienden weer iets van plan zijn, maar komt toch altijd mee om hen te beschermen. Hij was liefst leraar geworden maar zal later een café hebben, waar zijn vrienden altijd welkom zijn.

Ket (Cédric Decuyper) – de buurjongen, hij is niet zo slim, wil erbij horen. Max zal hem later helpen en klusjes laten doen in zijn café. Ket slaagt er niet in uit de miserie te raken.

Thema en doel

→ Wat zijn de belangrijkste thema's? (De werking van de rechtstaat, armoede, trouw aan je vrienden, goed en kwaad, schuld en boete, daders en slachtoffers, de rol van hulpverleners, geluksvogels en pechvogels.)
→ Kun je beschrijven in welke milieus de hoofdpersonen leven en welke invloed dat heeft op hun toekomst?
(Laura's ouders zijn gescheiden maar verder vindt ze haar leventje normaal: ze kan gewoon naar school, studeren, shoppen en uitgaan. Door de verhalen van Sid leert ze dat niet iedereen dezelfde kansen krijgt. Maar ze wil toch ook snel "terug naar haar vriendinnen" (p.229).

Max, Ket, Girl en Sid wonen in een achterbuurt, in moeilijke omstandigheden. Ouders zijn amper of helemaal niet aanwezig. Pablo leeft in een land waar geen sociale voorzieningen zijn en drugsbendes de dienst uitmaken.

Soms zijn criminelen zelf ook slachtoffers.
→ Kun je voorbeelden geven? (Pablo, Girl)
→ Waarom slaagt de ene er wel in om een goed leven op te bouwen en de andere niet? Is het hun eigen schuld als het fout gaat of hebben ze gewoon bittere pech?
(Pablo ziet geen uitweg uit de armoede, in zijn land zijn er geen sociale voorzieningen, maar hij krijgt wel hulp van Sid en Max. Girl heeft geen familie om op terug te vallen, in de jeugdinstellingen kreeg ze niet de juiste hulp. Ze ís ook moeilijk te helpen, ze heeft veel te veel meegemaakt en vertrouwt niemand.)

Genre en opbouw

Zwijgrecht is een raamvertelling: dat is een techniek waarbij een verhaal de omlijsting vormt voor verschillende andere verhalen, de binnenvertellingen. Bij een raamvertelling is een onderwerp, een thema of een personage de bindende factor.
→ Wat is die bindende factor in dit boek? (Het gerecht en het justitiepaleis. En daarin passen de verschillende verhalen over mensen die op een of andere manier in dat justitiepaleis terecht komen.)
→ Hoe is het boek opgebouwd? De hoofdstukken gaan iedere keer over een ander personage. Tussendoor blauwe bladzijden met korte informatie en uitleg over juridische termen.

Perspectief

→ Vanuit welk perspectief, of standpunt is dit boek geschreven?
Het begint met Laura die beschrijft hoe ze naar de familierechter moet. "Ik heb hier helemaal geen zin in." (p.5). Is dit dus een *ik-verhaal*? (Een verhaal dat door het hoofdpersonage zelf verteld wordt. Je ziet, hoort en voelt wat die allemaal beleeft.)

Maar is zij de enige “ik”? Een paar hoofdstukken verder is het plots Pablo die vertelt!

→ Kun je meer voorbeelden geven? (Sid vertelt in de ik-persoon over zijn jeugd en midden in zijn relaas is Girl ineens de ik-persoon.) De verhalen van de verschillende personen spelen ook niet allemaal in dezelfde tijd, dat heet een niet-lineaire verhaallijn. Maar ze passen dus wel allemaal in de raamvertelling.

→ Waarom springt de schrijfster van de ene persoon naar de andere denk je? (Zo wordt het veel spannender, je leeft dan echt mee.) Kijk eens hoe zo’n tekst zou veranderen als Sid moest beschrijven wat Girl meemaakt, denkt en voelt; dat zou helemaal anders overkomen. Zo maakt de schrijfster dat je beter begrijpt waarom personages in de problemen komen.

→ Kun je altijd volgen als het verhaal van het ene naar de andere personage springt?

Fictie/non-fictie

Met al die info op de blauwe pagina’s is dit ook een beetje als een cursusboek!

→ Wat vind je daarvan? Stoort het? Lees je liever door? Of is het wel interessant en helpt het om het verhaal te begrijpen?

→ Wat wil de schrijfster met dit boek bereiken?

Ze merkt dat veel jongeren, zelfs haar eigen kinderen, heel weinig weten hoe justitie werkt. “Hoe meer je begrijpt wat er rond jou gebeurt, hoe meer vat je op je leven hebt. Kennis is kracht.” vindt ze. Ze hoopt dat het boek ook in klaslokalen gebruikt wordt om gesprekken over recht en maatschappij op gang te brengen. Want oordelen over mensen die in de fout gaan is te gemakkelijk. Ze pleit voor begrip, empathie en het besef dat het lot vaak bepaalt of iemand in de ellende kan belanden.
(zie https://www.boekenbril.be/recensies/zwijgrecht/)

→ Is ze daarin geslaagd?

→ Ben je na dit boek anders gaan denken over jeugdcriminaliteit?

→ Zou het jou, of je vrienden kunnen overkomen? Wat zou jij doen als je in de problemen zat? (De juryleden kunnen in groep oplossingen bedenken zoals: bellen met de kindertelefoon of met Awel / praten met een leerkracht die je vertrouwt / naar het Jac of Tejo gaan …)

→ Hoe belangrijk is het om iemand te hebben die in jou gelooft? De schrijfster heeft te veel jongeren ontmoet die het gevoel hebben dat de volwassenen ze opgegeven hebben en dat ze er alleen voorstaan. Girl heeft nooit een rolmodel gehad, geen opvoeding. Ze is pas dertien als ze met Sammy optrekt, een kind nog. Ze weet het verschil niet tussen goed en fout en heeft nooit de juiste hulp gekregen van mensen die het geduld hebben om tot haar door te dringen. FuckS#nodreams is haar hashtag, “Nooit meer zal ik iemand vertrouwen, nooit, echt nooit meer, never.” (p.175) Kun je dat begrijpen?

Op de achterkant van het boek staat dat de auteurs justitie een menselijk gelaat willen geven, is dat gelukt?

→ Hoe belangrijk is de manier waarop politie, hulpverleners, advocaten, rechters enz. met jongeren omgaan? Kun je voorbeelden geven? (De familierechter: “…als een soort bondgenoot.” (p.16). De politie: “… hij knipoogde naar meester van As.” (p.141). De advocaat: “Even had ik het gevoel dat ze me wel dapper vond.” (p.136). De jeugdrechter: “Ik had het gevoel dat ze wist dat het hierbuiten ieder voor zich was.” (p.204).

Wat wil jij later worden? Vaak denken mensen dat een rechtenstudie aan de unief saaie kost is, wat denk jij nu je dit boek gelezen hebt? Toch wel boeiend!? Zou jij zelf een

goede rechter zijn? Of advocaat? Zou je streng zijn of zou je alternatieve straffen bedenken?

Idee: in de les Engels een beroemde protestsong van Joan Baez en Bob Dylan uit 1964 vertalen en bespreken. In bijlage 1 vind je de lyrics: *There but for fortune go you or I.*

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- De zweetvoetenman: over rechtszaken & regels / Annet Huizing en Margot Westermann (ill.) (Lemniscaat, 2017)
  https://www.boekenzoeker.be/de-zweetvoetenman-over-rechtszaken-regels
- Wie zit in de gevangenis: en andere bijzondere weetjes over misdaad en straf / Charlotte Colman en Stefanie Van Hertem (ill.) (Borgerhoff & Lamberigts, 2024)
  https://www.boekenzoeker.be/wie-zit-de-gevangenis-en-andere-bijzondere-weetjes-over-misdaad-en-straf

5 EINDTERMEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende eindtermen:

A-stroom

- Nederlands - 02.13: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Burgerschap - 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.
- Burgerschap - 07.04: De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.

B-stroom

- Nederlands - 02.12: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Burgerschap - 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.
- Burgerschap - 07.04: De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Anne-Marie Tassier, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

BIJLAGE 1

Songtekst 'The Night They Drove Old Dixie Down'

Artiest: Joan Baez

There but for fortune go you or I
Show me the alley, show me the train
Show me the hobo who sleeps out in the rain
And I'll show you a young man with so many reasons why
But there but for fortune go you or I

Show me the whiskey stains on the floor
Show me the drunkard as he stumbles out the door
And I'll show you a young man with so many reasons why
But there but for fortune go you or I

Show me the country where the bombs had to fall
Show me the ruins of the buildings once so tall
And I'll show you a young land with so many reasons why
But there but for fortune go you and I, you and I

Bron: https://genius.com/Joan-baez-the-night-they-drove-old-dixie-down-lyrics